

Kraków

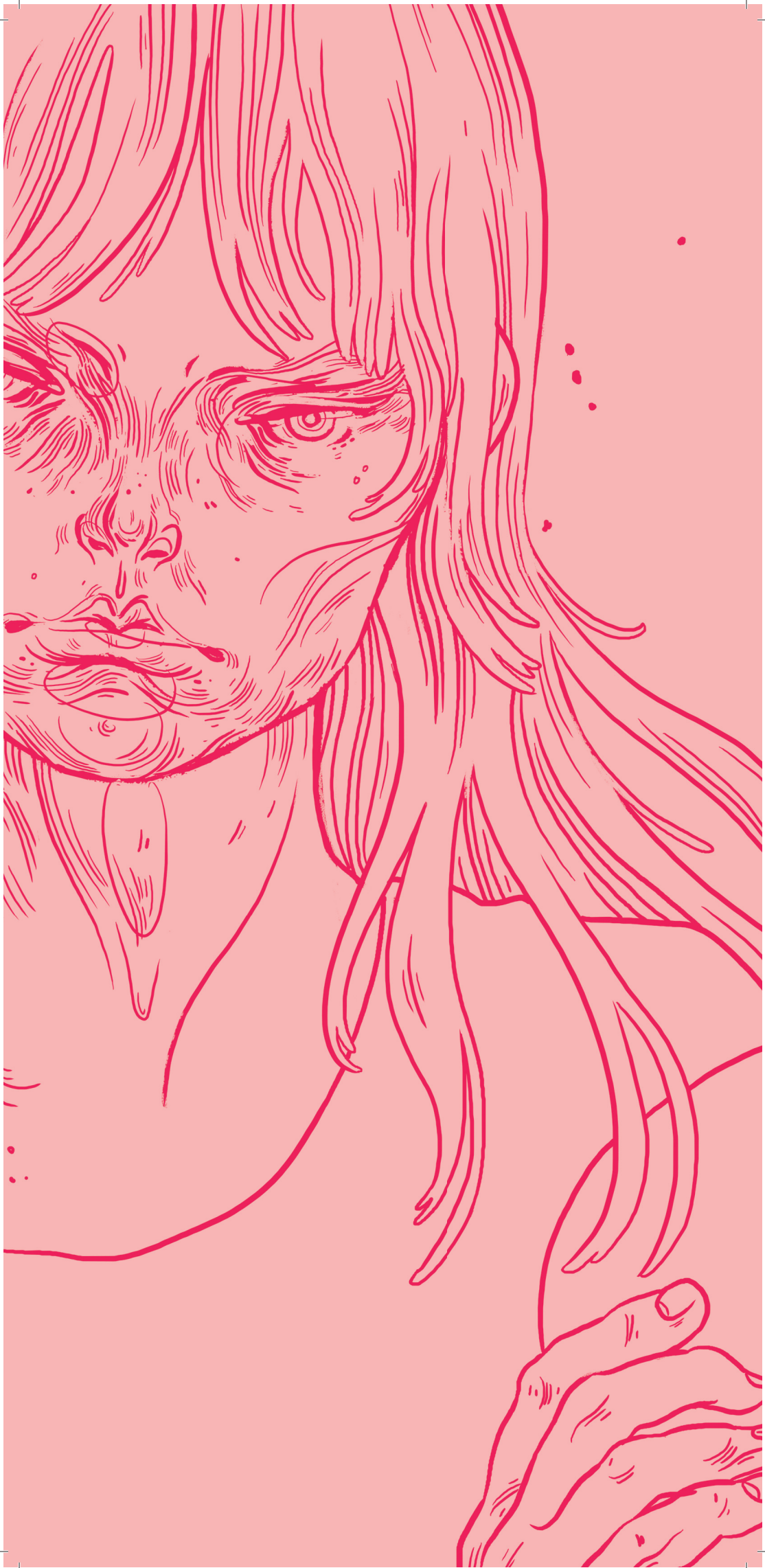
JACEK MAJCHROWSKI
PREZYDENT MIASTA KRAKOWA
ZAPRASZA

SACRUM
PROFANUM

Festiwal

MAJ
KRAKÓW
AHAT-ILĪ
SIOSTRA BOGÓW
SISTER OF GODS

KRAKOWSKIE BIURO FESTIWALOWE - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

ahat-ili

SIOSTRA BOGÓW

ŚWIATOWA PREMIERA

ZAMÓWIENIE FESTIWALU SACRUM PROFANUM 2018

16, 17 WRZEŚNIA 2018, CENTRUM KONGRESOWE ICE KRAKÓW

MUZYKA: Aleksander Nowak

LIBRETTO: Olga Tokarczuk

REŻYSERIA: Pia Partum

ASYSTENTKA REŻYSERKI: Agnieszka Dmochowska

SCENOGRAFIA I KOSTIUMY: Magdalena Maciejewska

Urszula Kryger: NINSHUBUR

Joanna Freszel: INANNA

Ewa Biegas: ERESZKIGAL

Jan Jakub Monowid: DUMUZI

Łukasz Konieczny: OJCIEC 1 - GRAMATYK / KAPŁAN

Bartłomiej Misiuda: OJCIEC 2 - LOGIK

Sebastian Szumski: OJCIEC 3 - SOCJOBIOLOG

Chór Polskiego Radia: SĘDZIOWIE / DEMONY / LUDZIE

*Anna Lach, Piotr Żurek

DYRYGENT: Marek Moś

WALTORNIA: Lauren Whitehead, Frank Lloyd

AUKSO - Orkiestra Kameralna Miasta Tychy

REŻYSERIA ŚWIATEŁ: Jacqueline Sobiszewski

CHOREOGRAFIA: Agnieszka Dmochowska-Sławiec

REALIZACJA FILMU WIDEO-PROJEKCJI: Agnieszka Beaupre

WSPÓŁAUTOR WIZUALIZACJI: Patryk Stokłosa

OBIEKTY WISZĄCE ORAZ KRAŻĄCE: Franciszek Wardyński

WYKONANIE KOSTIUMÓW: LAZY STUDIO

REALIZATOR DŹWIĘKU: Marek Suberlak

INSPICJENT: Łukasz Kornafel

ASYSTENCI DYRYGENTA: Justyna Kwarciańska, Mateusz Rusowicz

AKOMPANIATORZY: Wioletta Fluda, Piotr Jaworski

ASYSTENT WOKALNY (BAS-BARYTON): Sławomir Broś

GARDEROBIANE: Brygida Orkis, Władysława Bagińska

MAKE-UP I STYLIZACJA FRYZUR: Hair & Beauty ROMAN

KOORDYNACJA PRACY ARTYSTYCZNEJ: Urszula Nowak, Anna Lach

TŁUMACZENIE LIBRETTA: Antonia Lloyd-Jones - angielski, Książd Mitrat Stanisław Strach - staro-cerkiewno-słowiański, Tomasz Pindel - hiszpański, Refugio Nava Nava - nahuatl, Olga Drewnowska-Rymarz, Adam Kryszewski - akadyjski, Aleksandra Szypowska - starogrecki, Łacina

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Wykonanie pod patronatem
Polskiego Wydawnictwa Muzycznego
w ramach przedsięwzięcia TUTTI.pl
promującego wykonawstwo muzyki polskiej.

AKT I I. PROLOG / PROLOGUE

CHÓR / CHORUS	diki...	Obudź się...	Wake up...
NINSHUBUR	Look at me, look and listen to me now, I am a human, a person! A brittle creature modelled in flesh. Merchandise labelled "fragile", just one of many, to be used one time. After using – trash it! Look, a person, a human. And yet I am an instrument, the heavens play on me. The fingers of the gods make music on me, music I don't understand, the breath of the gods sways me, sways me and plays me like a reed.	Patrzcie na mnie, słuchajcie mnie, jestem człowiekiem, osobą! Kruczym tworem ulepionym z ciała. Towarem z napisem „fragile”, jednym z wielu, jednorazowym. Po użyciu – zniszczyć! Patrzcie, osoba, człowiek. A jednak jestem instrumentem, na którym gra niebo. Boskie palce wygrywają na mnie muzykę, której nie rozumiem, boski oddech gniewa mnie, gniewa i gra jak trzcina.	
CHÓR / CHORUS	ahat-ili (Sister of Gods), do not go near the fire, you will get burnt!	ahat-ili (siostrę bogów), nie podchodź do ognia, sparzysz się!	
NINSHUBUR	Ever they do call me "Sister", they speak of me as their friend, their most beloved, but what sort of friendship is this... I shall never know them. For them I would do anything, I trust them, but on them I have no influence. I don't know where my own will ends, and where their fun and games commence. I don't know where I reach my end, and where the void begins... All I can do is love! Look at me now, look and listen. I am a person, a human.	Oni mówią o mnie „siostrę”, nazywają mnie swoją przyjaciółką, umiłowaną, ale co to za przyjaźń... nigdy ich nie poję. Zrobiłabym dla nich wszystko, ufam im, ale nie mam na nich żadnego wpływu. Nie wiem, gdzie kończy się moja wola, a zaczyna ich igraszka. Nie wiem, gdzie kończę się ja, a zaczyna pustka... Mogę tylko kochać! Patrzcie na mnie, patrzcie i słuchajcie. Jestem osobą, człowiekiem.	

II. ODEJŚCIE INANNY / INANNA'S DEPARTURE

INANNA	iszassi-anni	Ona mnie woła!	She is calling me!
NINSHUBUR	What is she saying, is something wrong?	Co ona mówi, czy coś się stało?	
DUMUZI	She is hearing something, someone calling her...	Coś słyszy, ktoś ją woła...	
NINSHUBUR	Calling?	Woła?	
INANNA	ammīnim imtam ana uznī-ja taszakkanīm rigmam bīszam annītam aj eszme annītam aj īde anna ina libbi sza ummim ina teknīm ninnīdir tiszī warhī ina inī-ni nudaggal	Dlaczego mi sączyz w uszy ten jad, zgniłe dźwięki? Nie chcę tego słuchać. Nie chcę tego wiedzieć. To prawda, obejmowałyśmy się kiedyś czule w łonie matki, przez dziewięć miesięcy	Why are you dripping this poison in my ears, these putrid noises? I don't want to hear it. I don't want to know it. It's true that once we tenderly embraced in our mother's womb, for nine months we gazed

	ana ramānim-ma ṭābisz nīdi ahatum ana ahatim appam tētenniq ina apsi sza libbi ummī-ni nisūr ṭēma-ni qē isztēnisz niṭmi-ma kiszszatam isztu-ma mimma ul ikašsar-szināti balāṭum itanallak	patrzyłyśmy sobie w oczy, znamy się dobrze. Jedna drugiej ssłała nos, tańczyłyśmy w morzu matczynego brzucha, nasze mózgi przędły wspólne nici, tkwały z niego świat. Ale nic nas już nie łączy, życie toczy się dalej.	each other in the eyes, we know each other well. One sucked the other's nose, we danced in the sea of our mother's belly, our brains spun common threads, and wove the world from them. But nothing joins us anymore, and life moves on.
NINSHUBUR	What is she saying now?	Co ona mówi?	
DUMUZI	She is talking to someone...	Rozmawia z kimś...	
NINSHUBUR	Talking...?	Rozmawia...?	
DUMUZI	Complaining, explaining...	Narzeka... tłumaczy...	
ERESZKIGAL	balāṭum iszid kiszszatim adrum muszum u eklētum anāku bitāt mūtīm erszahungū maruštum u eprum dārum baṭilat simānim annikīam ina huppi eršetim ahallal mimma ummum ul itedir-anni mimma abum mēlultam ul isztakan-anni mimma hadūtam ula artaszi mimma sza ṭābtim teleqqī mimma ellim szahnim u maszṭim	Życie... Ja – mroczny fundament świata, noc i ciemność, domy śmierci, lamentey, ból i kurz. Wieczność, unieważnienie czasu. Przez dziurę w ziemi wczołgałam się tutaj, nie tuliła mnie żadna matka, nie bawił się ze mną żaden ojciec. Nie dane mi było żadne wesele. Ty wzięłaś lepsze: jasne, ciepłe i suche.	Life... I am the gloomy foundation of the world, night and darkness, houses of death, lamentation, pain and dust. Eternity, time made null and void. Through a hole in the earth I crawled in here, no mother hugged me, no father played with me. I was not granted a wedding party. You took the better life: bright, warm and dry.
NINSHUBUR	Inanna, what's wrong? Nobody's calling you, who are you talking to? There's nothing to be heard! Is there something wrong? Tell us! Please!	Inanno, co ci jest? Nikt cię nie woła, z kim rozmawiasz? Nic nie słychać! Czy coś się stało? Odpowiedz! Proszę!	
INANNA	It is my sister, can't you hear? A pitiful wailing, like matter that's injured, like the earth full of wounds, like scars that will never knit together, like the ailing innards of the earth, as if everything hurts, the air hurts, breathing hurts, I cannot bear it! She's calling me!	To moja siostra, nie słyszycie? Żałosne buczenie, jakby zraniona materia, jakby ziemia pełna ran, jakby blizny, które nie zrastają się nigdy, jakby chore wnętrzości ziemi, jakby wszystko boli, powietrze boli, oddech boli, nie mogę tego znieść! Woła mnie!	
DUMUZI	Oh, stop it. We are having a festival soon.	Och, przestań! Niedługo w mieście święto.	
NINSHUBUR	...yes, a festival...	...tak, festiwal...	
DUMUZI	I have planted flowers,	Nasadziłem kwiatów,	
NINSHUBUR	...yes, flowers...	...tak, kwiatów...	
DUMUZI	I have made garlands of flowers for you. They're looking forward to it.	przygotowałam dla ciebie girlandy kwiatów. Wszyscy już czekają.	
NINSHUBUR	...yes, yes!	...tak, tak!	

DUMUZI	They are like children, people are looking forward to our gifts, I beg you!	Oni są jak dzieci, ludzie czekają na nasze prezenty, błagam cię!	
INANNA	zittum iktūn-ma ana kāti eli mādi wardū-ki mādūti u naphar balūtīm ana kātīm ibaszi mūtum eli balāṭīm rabi rabi lā baszū eli baszī mīnam itti-ja bēltum sza nūri anāku szarrat szamszi, bēlet szērēti u szimītān ammīnim tazsassinī annītum isztu erisztīm-mā ahatam eriszāti-mā	Podział był sprawiedliwy. Dostaś więcej. Twoich poddanych jest mrowie i każda żyjąca istota kiedyś stanie się twoja. Śmierci jest więcej niż życia. Więcej jest nieistnienia niż istnienia. Czego chcesz ode mnie, jestem Panną od Światła, Królową Słoneczną, Panią Jutrzenki i Zmierzchu. Dlaczego mnie wołasz? Czy to z tęsknoty? Czy tęsknisz za siostrą?	The division was fair. You were given more. Your subjects are legion and every living creature will one day be yours. There is more death than life. There is more non-existence than existence. What do you want from me? I am the Maiden of Light, Queen of the Sun, Mistress of Dawn and Dusk. Why are you calling me? Is it out of longing? Do you long for your sister?
ERESZKIGAL	kīma adrāku-ma maršāku attī ellēti u hadāti kīma mūtīm anāku balāṭum attī kīma lā walittim anāku walittum attī kilattān miszil napharim-ma balukki anāku ul abaszzi ana gamartim naphar lē'ūti ilum rēszūtū eli kal szipri abbē-ni nīnu	Tylko dlatego, że ja jestem mroczna i ponura, ty możesz być jasna i radosna. Tylko dlatego, że ja jestem śmiercią, ty możesz być życiem. Tylko dlatego, że jestem jałowa, ty jesteś żyzna. Każda z nas jest połową tej samej całości i nie może istnieć bez drugiej. Razem jesteśmy całkowitą doskonałością. Największym bogiem, większym niż wszystkie biura naszych ojców.	Only because I am dismal and gloomy, can you be bright and joyful. Only because I am death, can you be life. Only because I am barren are you fertile. Each of us is one half of the same whole and cannot exist without the other. Together we are total perfection. The greatest of the gods, greater than all our fathers' offices.
NINSHUBUR	Inanna, it's just a dream... synapses tangling. Ehoes of nervous impulses. An illusion. I'd give you a pill to take, but medicines don't work on the gods...	Inanno, to zwykły sen... splątanie synaps. Echa impulsów nerwowych. Iluzja. Dałabym ci tabletkę, ale na bogów nie działają leki...	
INANNA	Oh, how idle your human ears are! Can't you hear it? It's my sister. The silence of hell has found its voice. I cannot bear it! It's roaring in my head, making my hair stand on end! She is calling me. I'm leaving! If I'm not back in three days' time, go to my fathers and fetch help.	Jakże leniwe są twoje ludzkie uszy! Nie słyszysz? To moja siostra. Rozpaczliwie milczenie piekieł znalazło swój głos. Nie mogę tego znieść! Szumi mi w głowie, włosy stają dęba! Ona mnie woła. Wychodzę! Jeżeli nie wrócę za trzy dni, idź do moich ojców i sprowadź pomoc.	

III. PRZEBRANIE DUMUZIEGO / DUMUZI'S DISGUISE

NINSHUBUR	What is wrong with her? What has come over her? I have bad forebodings, I am afraid for her, and I'm trembling.	Co jej się stało? Co ją znów opętało? Mam złe przeczucia, boję się o nią i cała drzę.
-----------	---	---

DUMUZI	She is always just like this, does what she wants, acts as she wants, shows no care for others...	Ona zawsze taka jest, robi, co chce, rządzi się, jak chce, nie liczy się z innymi...
NINSHUBUR	Oh, no, she does care...	Och, nie, liczy się...
DUMUZI	...but how can I reproach her for it? I trust her to know what she's doing. And I love her.	...ale jakże mam ją za to ganić? Ufam, że wie, co robi. Kocham ją.
NINSHUBUR	I too love her more than anything. For she is everything.	I ja ją kocham nad wszystko. Bo ona jest wszystkim.
DUMUZI	But it's so hard to live with her, hard to understand her. Who knows what thought will enter her mind. And what impulse she'll act on. So it is with Inanna...	Ale trudno z nią żyć, trudno ją pojąć. Nigdy nie wiadomo, co przyjdzie jej do głowy. I co pchnie do działania. Tak to jest z Inanną...
NINSHUBUR	...yes...	...tak...
DUMUZI	But the ocean is the ocean, I guess, whether there's storm, or calmness. And the earth is the same earth, during harvest and temblor.	Cóż, ocean jest oceanem w czasie morskiej ciszy i w czasie największej burzy. Ziemia jest ziemią, gdy karmi życie i podczas największego kataklizmu.
NINSHUBUR	...yes, yes...	...tak, tak...
DUMUZI	She may be my wife, but she does as she wishes. We may be divine, but sometimes she acts like a strumpet!	Niby moja żona, a robi, co zechce. Niby jesteśmy bogami, a ona czasem zachowuje się jak dziewczka!
NINSHUBUR	...no!, she's just...	...nie!, ona tylko...
DUMUZI	And I have so much work to do, so many flowers to make ready. And my gardens, they are expecting me. I must bedeck the gates, and hang out the lanterns.	A ja mam tyle pracy, tyle kwiatów do przygotowania na święto. I moje ogrody, one czekają na mnie. Muszę umaić bramy, rozwiesić lampiony.
NINSHUBUR	...she means well...	... ona chce dobrze...
DUMUZI	Her behaviour will bring trouble down on us.	Jej zachowanie ściągnie na nas kłopoty.
NINSHUBUR	She will be careful...	Będzie ostrożna...
DUMUZI	I'll be late with the flowers...	Nie zdążę z kwiatami...
NINSHUBUR	She knows what she's doing...	Wie, co robi...
DUMUZI	If only I could hide away, turn into someone else, go back to my flowers and get my work done! I had a frightful dream, Ninshubur. I dreamed about waves that were gathering, the reeds on the shore	Gdybym tak mógł się ukryć, stać się kimś innym, wrócić do swych kwiatów i robić swoje! Miałem straszny sen, Ninshubur. Śniły mi się fale, które wzbierały, trzciny na brzegu

	<p>were rustling in the wind, a dry lament without words. Water came pouring through my house and flooded my flowers. My mug was lost, and my rake, all that is mine was flooded. Acid rain was falling on the forests, the earth was full of decay... All this happened because of me, but I couldn't prevent it at all, I was small and puny, as defenceless as the reed-grass.</p>	<p><i>szeleściły od wiatru suchy lament bez słów. Woda rozlała się po moim domu, zalała kwiaty, zniknął mój kubek, moje grabie, wszystko co moje zostało zalane. Widziałem kwaśny deszcz spadający na lasy i zgniliznę w ziemi... To wszystko działo się przeze mnie, ale nie mogłem niczemu zapobiec. Byłem mały i drobny, byłem bezbronny jak trzcina.</i></p>
NINSHUBUR	<p>Nobody knows where bad dreams come from... Do not think about it.</p>	<p><i>Nikt nie wie, skąd biorą się złe sny... Nie myśl o tym.</i></p>
DUMUZI	<p>Hide me, o wise Ninshubur, my human friend. Conceal me beneath a rock, or in a hollow tree, somewhere in the human world.</p>	<p><i>Ukryj mnie, mądra Ninshubur, moja ludzka przyjaciółko. Schowaj mnie pod kamień, w dziupli drzewa, gdzieś w ludzkim świecie.</i></p>
CHORUS	<p>ahat-ili, do not go near the fire, you'll get burnt!</p>	<p><i>ahat-ili, nie podchodź do ognia, sparzysz się!</i></p>
NINSHUBUR	<p>I think I can help you... yes, I can help you! Look, here's the very best disguise, I'll hide you in it, my brother, I shall transform you, no one will know it is you. You will go back to your flowers, to beautiful music, to the feast...</p>	<p><i>Chyba mogę ci pomóc... tak, mogę ci pomóc! Oto najlepsze przebranie, ukryję cię, mój bracie, zmienię cię, nikt cię nie pozna. Wrócisz do kwiatów, do pięknej muzyki, do święta...</i></p>
DUMUZI	<p>But... a woman?</p>	<p><i>Ale... kobieta?</i></p>
NINSHUBUR	<p>Yes! That's how we want to see you, Lord of the Gardens.</p>	<p><i>Tak! Takiego cię wszyscy chcemy, Panie Ogrodów.</i></p>
DUMUZI	<p>But a woman?</p>	<p><i>Ale kobieta?</i></p>
NINSHUBUR	<p>Yes, trust me! With your delicate hands, and sense of colour...</p>	<p><i>Tak, zaufaj mi! Pragniemy twoich delikatnych dłoni, twojego zmysłu kolorów...</i></p>
DUMUZI	<p>But a woman...</p>	<p><i>Ale kobieta...</i></p>
NINSHUBUR	<p>I know the meaning of your dream. The waves mean that there's danger. The reed is me in mourning. The trees that come too close are demons on their way here. The flooded floor stands for underground rivers flooding the world. The ruined plants mean that nothing shall be saved, nothing shall keep its present shape.</p>	<p><i>Wiem, co znaczy twój sen. Fale – to niebezpieczeństwo. Trzcina – to ja w żałobie. Drzewa, które podchodzą zbyt blisko – to demony, które tu idą. Zalana podłoga – to nurt podziemny rzek, który zalewa świat. Zniszczone rośliny – nic się nie uratuje, nic nie zachowa swojego kształtu.</i></p>

IV. SPOTKANIE SIÓSTR / SISTERS' MEETING

INANNA	pitī anākū-ma	<i>Jestem, otwieraj!</i>	<i>I am here, open up!</i>
ERESZKIGAL	szumma uszerreb-akkim tamât attī tidī-mā	<i>Czy wiesz, że jeśli wpuszczę cię dalej, umrzesz?</i>	<i>Do you know that if I let you come in further, you will die?</i>
INANNA	lā ile'e szūt kīma anāku ul imuttū	<i>To niemożliwe, tacy jak ja nie umierają.</i>	<i>That's impossible – those such as I do not die.</i>
ERESZKIGAL	tamât-ma ana ahī-ja tēbberī u gāmīrūtam nillak riqūt gimrim u gimir riqūtim	<i>Umrzesz, przejdiesz na moją stronę. Wtedy będziemy pełnią. Pustą pełnią i pełną pustką.</i>	<i>You shall die, you shall cross over to my side. Then we shall be a whole. An empty fullness and a full emptiness.</i>
INANNA	mīnum mūtum ul apallah-szu szū mukinnūt balātī-ja balāṭum-ma anāku	<i>Co to jest śmierć? Nie boję się jej. Jest tylko dowodem na to, że żyję. Ja jestem samym życiem!</i>	<i>So what is death? I'm not afraid of it. It is merely proof that I'm alive. I am life itself!</i>
ERESZKIGAL	mimma szumszu sza kâti ina mahar bābim tezzibī tezzibī-ma mimma-ki annikīam lā kabit mimma szumszu tanaddinī szumma terrubam mimma szumszu ina muhhim bābim tezzibī	<i>Musisz zostawić przed bramą wszystko, co masz. Musisz zostawić wszystko, co twoje. Tutaj nie będzie już ważne. Musisz oddać wszystko. Jeżeli chcesz tu wejść, musisz zostawić wszystko przed bramą.</i>	<i>You must leave at the gate everything you have. You must leave everything that's yours. Here it will have no value any more. You must give up everything. If you wish to come in here, you must leave everything at the gate.</i>
SĘDZIOWIE / JUDGES	Achtotipan teocuitlatl tlamantli, nochi in tlen neci cuacualtzin Tlapalli, ahuyaliztli, tlamaniliztli Mahmatoquilitli, totoncayotl tlapitzoliztli Nochi in tlen motoca pahpaquiliztli Nochi in huelicaliztli, tlamahuizolli, tlachializtli Tlapipiquiliztli, elcihcuiliztli Yancauc tlanehnemiliztli, nepanohtoc tlahtolli Nochi in tlen motoca cualtzin tlahtolli Tlacuicaliztli, ahuyac tlahtolli, ipaquiliz in toyolotzin, yectli tlahtolli tenonotzaliztli, tlapohualiztli, tlainamiquiliztli Non amo monequi nican.	<i>Najpierw błyskotki, cale to tak zwane piękno, kolory, zapachy, faktury lubieżne dotyki i pocałunki, cała tak zwana przyjemność, wszystkie te smaki, zachwyty, spojrzenia, niuanse, westchnienia, zabawne myśli, słowne gierki, cała ta tak zwana poezja, pieśni i wiersze, radość serca, elokwentna mowa, historie, opowieści, pamięć. Nic tu nie będzie potrzebne.</i>	<i>First the trinkets, all that so-called beauty, the colours, odours, textures, lecherous touches and kisses, all the so-called pleasure, all the flavours, raptures and glances, the nuances, the sighs, the comical thoughts, the play on words, all the so-called poetry, songs and verses, heartfelt joy, eloquent speech, stories, tales, memory. Nothing will be needed here.</i>
INANNA	szumma ina kussī-ki attaszab awilutum mūtam lūmaszšir	<i>Gdybym to ja usiadła na twoim tronie, uwolniłabym ludzi od śmierci.</i>	<i>If it were I who sat on your throne I would free humans from death.</i>
ERESZKIGAL	ina muhhi mūtīm kala bani naphar paraš kiszšātī	<i>Wszystko jest zbudowane na śmierci, cały porządek świata.</i>	<i>Everything is built upon death, the entire order of the world.</i>
INANNA	ina qibīt mahritim lūszabṭil-szu ina paraš szarūti lā kittim lūszkun-szu ana rēš anzillim lūszṭur-szu mūtum lā kīnu ibaszšir	<i>Zniosłabym ją pierwszym dekretem, zakazałabym jej w konstytucji, wpisałabym na listę niebezpiecznych używek. Śmierć byłaby nielegalna.</i>	<i>I would remove it with my first decree, I would forbid it by constitution, I'd add it to the list of dangerous substances. Death would become illegal.</i>
ERESZKIGAL	ina muhhi mūtīm kala bani mudē simanim ana rūqim	<i>Wszystko jest zbudowane na śmierci.</i>	<i>Everything is built upon death.</i>

	uszattal puluhtum ana pīhatim szuzuzzu hattum sza mūtīm laban appim ilammad palhum hasīs ramanī-szu inaddin	Poczucie czasu – czyni przewidującym, strach – każe być odpowiedzialnym, groza śmierci – uczy pokory, lęk – daje samoświadomość.	A sense of time makes a person prudent, terror bids him be responsible, the threat of death teaches humility, fear brings self-awareness.
INANNA	balātum u mūtum ina qātī-ja ana annītīm alkam	Życie i śmierć, w moich rękach... po to tu przyszedłam!	Life and death, in my hands... this is what I came for!
ERESZKIGAL	waszbāti-ma huđī isztu aszrī-szu napiszta-ki ul taballuť	Posiedź tam sobie. Naciesz się. I tak nie wyjdiesz stąd żywa.	Just you sit there. Enjoy yourself. You'll never get out of here alive.
SĘDZIOWIE / JUDGES	!Tlahtlacolyoh! In yeh tlahtlacolyoh, !tiqiuhtoah ma quimictican! Nochi in tlen quipia, nochi in tlen oquitlan Nochi in tlen, momoztlatica iaxca Cehcen cahuiltzitzin, nochi in non mitzlahtlacoltia, Inana Huan in teh, mopan mota motlahtlacol !Nochi monemiliz quitlahtlani in miquiztli!	Winna! Ona jest winna. Skazujemy ją na śmierć! Wszystko co ma, co osiągnęła, kim jest, każdy jej dzień, każda minuta – są przeciwko tobie, Inanno. I ty sama jesteś dowodem winy. Całe twoje istnienie zasługuje na śmierć!	Guilty! She is guilty. We'll sentence her to death! All that she has, all she has achieved, who she is, her every day, every minute – are against you, Inanna. And you yourself are proof of guilt. Your entire existence warrants death!
ERESZKIGAL	warkatam paris szārū lillikū	Procedura skończona, można wietrzyć sale.	The proceedings are over. The halls can be aired

AKT II V. NINSHUBUR W NIEBIOSACH | NINSHUBUR IN HEAVENS

NINSHUBUR	Human time cannot be extended, and the days are numbered. Higher and higher I go. Everything here tastes of metal and of rust. What can I, a person, a tiny human being, possibly do for a goddess? How am I to restore the balance of the gods? And to bring them succour? Who will do as I ask? What is a human to do when a god is going to die? Are we to cope on our own hereafter? Who's going to care for the cities now, bring children into the world, fight against our enemies, celebrate, support the weak and delineate the streets?	Ludzki czas nie daje się naciągać, a dni są policzone. Idę coraz wyżej i wyżej. Wszystko ma tutaj smak żelaza i rdzy. Co ja, człowiek, mała ludzka istota, mogę zrobić dla bogini? Jak mam przywrócić boską równowagę? Jak mam sprowadzić pomoc? Kto mnie posłucha? Co ma zrobić człowiek, gdy umrze bóg? Czy mamy odtąd radzić sobie sami? Kto będzie doglądać teraz miast, przyjmować dzieci na świat, walczyć z wrogami, świętować, wspierać słabych wytyczać ulice?	
CHÓR / CHORUS	Up, up! The higher you go the ruddier the faces, the more light and air there are, the more gardens, for wealthy and mighty are the fathers of Inanna!	W górę, w górę! Im wyżej, tym bardziej rumiani są ludzie, tym więcej światła i powietrza, tym więcej ogrodów, bo bogaci i potężni są ojcowie Inanny!	
OJCOWIE / FATHERS	1: Sic! / 2: Vai! / 3: Tak!	Tak!	Yes!

NINSHUBUR	Father...	Ojciec...	
OJCOWIE / FATHERS	1: Bene factus est nobis! 2: Euergós esti hēmin! 3: Siej ohódien nam byst'!	Udało się nam!	It is our success!
NINSHUBUR	Rescue her, our Father. Rashly she descended to her sister's realm and came not back. We shall perish without her, rescue her.	Ratuj ją, Ojciec nasz. Zeszła nieopatrznie do swojej siostry i nie wróciła. Zginiemy bez niej, ratuj ją.	
OJCIEC 1 / FATHER 1	I'm tired of the word "rashly". You must mind your words. On that life depends. Rational action is equal to linguistic order. You must decline life consistently by cases, observe the grammatical endings. And if you are unsure, you must check in dictionaries, that are written by wise men. She, Inanna, is troublesome, like a filthy word. I cannot help her!	Dość mam słowa „nieopatrznie”. Trzeba uważać na słowa. Na tym polega życie. Rozumne działanie równa się porządek języka. Trzeba konsekwentnie odmieniać życie przez przypadki, pilnować końcówek. A jak się nie jest pewnym, sprawdzić w słownikach, pisali je mędrcy. Ona, Inanna, jest kłopotliwa jak brzydkie słowo. Nie mogę jej pomóc!	
OJCIEC 2 / FATHER 2	Every living creature must die. And please mind the logic. "Every" – meaning an unconditional qualifier, "Living creature" – meaning sentient, independent being, "Must" – this is the eternal law, "Die" – to undergo universal collapse, for ever! Lead her away!	Każda żywa istota musi umrzeć. Trzeba być logicznym, „Każdy” – znaczy kwantyfikatory ogólny, „Żywa” – znaczy czująca, niezależna istota, „Musi” – to odwieczne prawo, „Umrzeć” – to ulec powszechnemu rozpadowi, na zawsze! Wyprowadzić!	
OJCIEC 3 / FATHER 3	My dear woman, just look at all this. We have built a beautiful structure that develops on its own. Here you have plankton, and here is man. Here hierarchical order prevails. One thing eats another, everyone competes for everything. The better and faster win, the one who stands and stares is lost. It's brilliant! The stupid fall out of the game. That is why, my dear, I can't place Inanna above the law. At the very most I can scan her into paradise.	Moja droga, spójrz tylko. Zbudowaliśmy przepiękną konstrukcję, która rozwija się sama. Tu masz plankton, a tu jest człowiek. Panuje tu hierarchiczny porządek. Jeden zjada drugiego, wszyscy rywalizują o wszystko. Wygrywają lepsi i szybsi, kto się zagapi – przepada. Czy to nie genialne! Kto ma głupie pomysły – wypada z gry. Dlatego, moja droga, nie mogę Inanny stawiać ponad prawem. Mogę ją co najwyżej zeskanować do rajku.	
OJCOWIE / FATHERS	1: Cannot help her... 2: Lead her away! 3: Paradise!	1: Nie mogę jej pomóc... 2: Wyprowadzić! 3: Do rajku!	
NINSHUBUR	I beg you to save her!	Błagam. Ratuj!	

	<p>You have made a cruel world, full of pain and suffering. And you have told us to turn the other cheek. You are a petty tyrant, an auditor and accountant, a heartless governor, the self-important chairman of this company. Almighty and yet so incompetent... You have arranged things badly!</p>	<p>Zrobiłeś świat okrutny, pełen bólu i cierpienia. A nam kazalesz nadstawiać drugi policzek. Jesteś małym tyranem, księgowym i buchalterem, nieczułym zarządcą, zarozumiałym prezesem tej firmy. Wszchemocny, a nic nie potrafisz... Źle to ułożyłeś!</p>	
OJCIEC 3 / FATHER 3	<p>My dear woman, life comes from the dirt. All in all it's nothing great.</p>	<p>Moja droga, życie bierze się z brudu. To w sumie nic wielkiego, to życie.</p>	
OJCIEC 2 / FATHER 2	<p>One of our many businesses. Wherever there's decay, there is life.</p>	<p>Jeden z wielu naszych biznesów. Tam, gdzie gnicie – tam życie.</p>	
OJCIEC 1 / FATHER 1	<p>I am a craftsman, a smith and a potter,</p>	<p>Jestem rzemieślnikiem, kowalem i garncarzem,</p>	
OJCIEC 2 / FATHER 2	<p>I am an accountant and bookkeeper,</p>	<p>Jestem księgowym i buchalterem,</p>	
OJCIEC 3 / FATHER 3	<p>I am a slave-driver and butcher.</p>	<p>Jestem poganiaczem i rzeźnikiem.</p>	
OJCOWIE / FATHERS	<p>I made it – full stop! According to the rules. Well, perhaps it came out slack, but life is possible... And you, who are you, woman? Do you know what you're demanding? How dare you ask us to break the strictest law? Nobody can go in there and then come back alive! Oh, not a single seed shall germinate, all forms of transport shall stop and factories shall shudder, the cables shall wither, the pens shall run dry, the lifts shall move neither up nor down. the spindles shall rust in the taps, no instrument shall give out sound. You shall add up empty columns, you shall sum up zeros!</p>	<p>Zrobiłem i już! Według przepisu. No cóż, może wyszedł z zakalcem, ale przecież da się żyć... A ty, kim jesteś, kobieto? I czy wiesz, czego żądasz? Jak śmiesz prosić nas o złamanie najsroźszego prawa? Nikt żywy nie może tam wejść i wrócić żywy! Och, nie wszędzie ani jedno nasiono, stanie transport i zatrząsną się fabryki, uschną kable, wypiszą się długopisy, windy nie pojadą ani w górę, ani w dół. Zardzewieją kurki w kranie, instrumenty nie wydadzą dźwięku. Będziecie podliczać puste kolumny, podliczać zera!</p>	
NINSHUBUR	<p>Insānam cave mulierem, quae contrā deis pugnat. Recte agit fortassē? Aut patietur nostra forsan terra cīmine huius Inannae?</p>	<p>Strzeż się szalonej kobiety, która rzuca wyzwanie bogom. Może ona ma rację? Może nasz świat ucierpi przez wybryk tej Inanny?</p>	<p>Beware the insane woman who casts a challenge to the gods. Maybe she is right? Maybe our world will suffer for this Inanna's caprice?</p>
OJCIEC 1 / FATHER 1	<p>Mý że ćto wozmóžem sotworiti? Tāmo włast' nasza nie prostirāsiesia w priespódniaja.</p>	<p>Ale co my możemy zrobić? Tam, do Podziemi, nasza władza nie sięga.</p>	<p>But what can we do? Our power does not extend down there, to the Underworld There the Lady of the</p>

OJCIEC 3 / FATHER 3	Tēs Tártaru hē despoína ekeí autē tyranneúei. Uh hoíos tesmen háptesthai tēs arhēs tēs autés.	Pani Podziemi rządzí tam niepodzielnie. Na jej rządy nie mamy wpływu...	Underworld rules supreme. We have no influence on her powers...
OJCIEC 2 / FATHER 2	...a wo jéże żyti páki darowáti jeściè nie wíedúście jeśmỳ	...a do życia przywracać jeszcze nie umiemy...	... and we are not yet able to bring anyone back to life...
OJCIEC 3 / FATHER 3	Kaiper pollá peirōntes.	...choć pracujemy nad tym.	...although we are working on it.
OJCIEC 2 / FATHER 2	Necesse sit tamen, ut ipsa illa Tartarea domina cedat Inannam absoluturam.	Sama Pani Podziemia musiataby się zgodzić, by zwolnić Inannę.	The Lady of the Underworld herself would have to agree to release Inanna.
OJCIEC 1 / FATHER 1	Quī ad-mōñēre eam possumus, quī exorare?	Ale jak na nią wpłynąć? Jak ją przekonać?	But how are we to influence her, persuade her?
NINSHUBUR	Not a single seed shall germinate, all forms of transport shall stop and factories shall shudder! the cables shall wither, the pens shall run dry. . .	Nie wszędzie ani jedno nasiono, stanie transport i zatrząsną się fabryki, uschną kable, wypiszą się długopisy...	
OJCIEC 2 / FATHER 2	Hē manía tōn anthrōpōn foberá hēmín. Tē maníē hoi anthrōpoi gignontai...	Ludzki szał nas przeraża. W szale ludzie stają się...	Human madness terrifies us. In madness humans become...
OJCIEC 1 / FATHER 1	Dīvi videntur...	Jakby boscy...	Like gods...
OJCIEC 2 / FATHER 2	Fylattōmen tās manías tōn anthrōpōn...	Strzeżmy się ludzkiego szału...	Let us beware of human madness...
OJCIEC 3 / FATHER 3	Káko boliézín priespōdnicz hospozỳ utolíti? Káko mir skrieżésciusiej duszỳ jejà darowáti? Da naćniém trudítsia... Sijè dożnò býti niećto, jéże ot piérwyja cierty wriémienie jej wozliubíti	Jak ukoić ból Pani Podziemi, jak przynieść spokój jej warczącej duszy? Weźmy się do roboty... To musi być coś, co ona pokocha od pierwszej sekundy,	How are we to soothe the Lady of the Underworld's pain? How can we bring peace to her snarling soul? Let's get to work... It has to be something that she will love at first sight
OJCIEC 1 / FATHER 1	Quod eam delectabit Quod illa furtim cupit Quod desiderat Quod illa aliis invidet Quod numquam potuit habere prorsum Deceat ut ipse sit illae aequus Sed etiam habeat naturam patiendi	Coś, co ją zadziwi, coś, o czym ona skrycie marzy, czego pożąda, czego zazdrości innym, czego nigdy mieć do końca nie mogła, to musi być ktoś jej równy, lecz zdolny jej się poddać.	Something that will amaze her, something she secretly dreams of, something she desires, something she envies others, something she could never entirely have, It must be someone who's her equal but able to submit to her.
OJCIEC 3 / FATHER 3	Niéktó miáhkij i júnyj...	Ktoś czuły i delikatny...	Someone tender and fragile...
OJCIEC 2 / FATHER 2	Afanés t(e) euōdes t(e)	...tajemniczy, ładnie pachnący...	...mysterious, fragrant...
OJCOWIE / FATHERS	1: Veni! 2: Érhū (entháde)! 3: Prichodi!	Przybywaj!	Come on!
OJCIEC 1 / FATHER 1	O! Phantasma optima, sed etiam mollis!	O! zjawa idealna, lecz jakaż niepozorna!	Here's an apparition that's perfect, but so modest!
OJCIEC 3 / FATHER 3	Jedà wozmóžno búdiēt takowù hospozù wielíkiju ispriestfíti im?	Czy da się nabrać na niego taka wielka pani?	Can that great lady possibly be duped by him?

OJCIEC 2 / FATHER 2	Theásth(e) autón. Entós éhei dē ti anthrōpeion. Hedýs émoige. Éoiké tini...	Spójrzcie na niego, ma w sobie coś z człowieka. Mnie się podoba. Przypomina mi kogoś....	Look at him, he has something human about him. I like him. He reminds me of someone....
------------------------	---	--	---

OJCOWIE / FATHERS	1: Bene factus est nobis! 2: Euegós esti hēmín! 3: Siej ohódien nam byst'!	Udało się nam!	It is our success!
----------------------	--	----------------	--------------------

VI. DUMUZI W PODZIEMIACH / DUMUZI IN UNDERWORLD

ERESZKIGAL	umahhaş-anni umahhaş	Boli mnie, boli.	It hurts, it hurts.
SĘDZIOWIE / JUDGES	Axan amo ticnenemilizqueh cox tlahtlacolyoh Ticpehpenazqueh occe tonalli inic mochihuaz in non tequitl Ma hualcalaquicah in miquetzitzin occepa ihtec in iminnacayo tlen ompa huetztoqueh ipan imintlapechmeh tepahtilcalco Itzintlan in tepozmimilolli, ma quicotonican in mecatl tlen quinilipia Moztla tamechhuicazqueh Axan tozohuatzintli chocaticah In aquin mitzitta huan mitzcuepa tetl-choca, In aquin tzahtzi huan in tllali ceucmiqui In aquin quihuica cuaxicalcozcatl. Choca ¿Aquin quiyollalia? ¿Aquin quicehuiz in itlaocoyaliztli in zohuatzintli aquin chanti Mictlan? ¿Aquin ipan tlayohtoc tlalticpac quipalehuiz? ¿Aquin ipan tlacoltlalticpac quihuetzquiliz? ¿Aquin ipan teococotlalticpac quipahpaquitiz? ¿Aquin quicochitiz campa amaca cochi? Axan amo ticnenemilizqueh cox tlahtlacolyoh	Dzisiaj nie będzie sądenia, wyznamy inne terminy rozprawy, niech zmarli wrócą do swych słabych ciał na szpitalnych łózkach, pod koła pojazdów, niech się zerwą ze sznura. Jutro was weźmiemy. Dzisiaj nasza pani płacze. Ta, której wzrok zamienia w kamień – płacze, ta, której krzyk ścina ziemię mrozem, ta z naszymi z czaszek. Ona płacze. Kto ją ukoł? Kto ukoł smutek Pani Podziemi. Kto w świecie bez światła, da jej promyk nadziei? Kto w świecie bez radości da jej uśmiech? Kto w świecie bólu da jej przyjemność? Kto w bezsennym świecie da jej kolorowe sny? Dzisiaj nie będzie sądenia.	Today there will be no trials, we shall set other dates for them, let the dead return to their feeble bodies on hospital beds, beneath the wheels of cars, let them break free from the rope. Tomorrow we shall take you. Today our mistress is weeping. She whose gaze can petrify is weeping, She whose shout freezes the earth solid, she who wears a necklace made of skulls. She is weeping. Who will soothe her? Who will ease the Lady of the Underworld's grief? Who, in a world without light, will give her a ray of hope? Who, in a world without joy, will give her a smile? Who, in a world of pain, will give her pleasure? Who, in a world without sleep, will give her colourful dreams? Today there will be no trials.
DUMUZI	tābat balāṭim bēlet szērtim anaddin-ki ṭēmēt-ki mūtūti edekki libba-ki amaszszad tābik dānim amahhaş hiṭṭa-ki apaṭtar-ma libba-ki uhaddi	Dam ci, Mroczna Pani, przyjemności życia. Obudzę twoje zamarte zmysły. Rozmasuję ci serce, zatrzymam jego krwawienie. Rozgrzeszę cię i pocieszę.	Sinister Lady, I shall give you the pleasure of life. I shall arouse your deceased senses. I shall massage your heart, I shall stop it from bleeding. I shall absolve and comfort you.
ERESZKIGAL	balāṭam aj ērişz ahati lū adūk szī ina mūtīm ina idī-ja lā illak kīma szikin napisztim kīma umāmim imūt annītam irişz ammaki mūtām ana dāriātīm isztum dār lā hasisat-ma anumma kajjānamma marşāku umahhaş umahhaş-anni	Nie chcę życia! Zabiłam własną siostrę, lecz ona nie chce mi towarzyszyć w śmierci. Umarła jak człowiek, jak zwykłe zwierzę. Wolała to niż wieczność śmierci. Zawsze była głupia. A teraz wszystko mnie boli. Boli, boli mnie.	I do not want life! I have killed my own sister, but she does not wish to keep me company in death. She died like a human, like a common beast. She preferred that to the eternity of death. She was always stupid. But now everything hurts me. It hurts, it hurts.
DUMUZI	umahhaş-ki mādisz umahhaş sihil-ki ide-ma itti-ki	Boli cię, bardzo cię boli... Wiem, jak cierpisz i cierpię z tobą.	It hurts, it hurts you very much... I know how much you're suffering,

	maršāku adannum szumrušāti alāk umī lānum edēnū szinnū sza imqutū ul irabbiū szārtum pešūm ul iššallim šērum kepūm ul iszszir milkum ul ibaszzi	To czas cię boli, to przemijanie, to jednorazowość ciała. Zęby, które wypadły – już nie odrosną. Siwe włosy nie zaczernią się już. Zgarbione plecy nie wyprostują się. Nie ma na to rady	I am suffering with you. It's time that hurts you, it's transience, it's the one-off nature of the body. Teeth that have fallen out will not grow back again. White hair will never go black again. A stooping back will never be straight again. There's no helping it.
ERESZKIGAL	mīnum tēmum szanūm mannum ana jāsžim iddin-szu libbī iszapil-ma ana zunnim sza dimātīm tīwi lā idū ilū annitam mannum attā	Co to za dziwne uczucie. Kto mi je zadał? Serce mi topnieje, zamienia się w deszcz łez. Bogowie tego nie znają. Kim jesteś?	What a strange emotion. Who has made me feel it? My heart is melting, changing into a rain of tears. The gods do not know this feeling. Who are you?
DUMUZI	ana rēmim szakānam enzūtām u dullam lamid maqtam u bikītam lamid sihlam ana ramāni-szu leqe-am	Żeby współczuć, trzeba być samemu słabym i znać cierpienie. Trzeba upaść, trzeba umieć płakać. Wziąć ból na siebie.	To empathise you have to be weak and know suffering. You have to fail, you have to know how to weep. To take pain on yourself.
ERESZKIGAL	ina inā-ja sikat lā taknītim puszusz nahlaptam apluhtam zumī hulup-ma	Wetrzyj w me oczy proszek nieczułości, opancerz moje ciało,	Rub my eyes with the powder of indifference, armour-plate my body,
DUMUZI	umahhaš-ki mādisz umahhaš	Boli cię, bardzo cię boli...	It hurts, it hurts you very much...
ERESZKIGAL	sakāk uznī ana jāsžim epusz mahiš libbi kila aj amruš lū iltum anāku	Ogłusz mnie, zatrzymaj łomot serca. Nie chce cierpieć, jestem przecież boginią	Make me deaf, stop my heart from thumping. I refuse to suffer, for I am a goddess.
SĘDZIOWIE / JUDGES	Mitzmacaz cocotzin yecnequilltli, cocotzin yectlachializtli Ticmachiliz queme tipatlantica, titetlazohtla Timotemanilia, titlaelehuia Ticahxitia in tlen ticnequi Titlamachilia, titlacaqui, titlachia	Daje ci odrobinę iluzji, szczyptę złudzenia. Zdaje ci się, że lecisz, że kochasz, że się poświęcasz, że pragniesz, że spełniasz marzenia, że czujesz, że słuchasz, że widzisz.	It gives you a touch of illusion, a pinch of deception. It makes you think you're flying, you're loving, devoting yourself, desiring, fulfilling your dreams. You think you're feeling, hearing, seeing.
DUMUZI	zumram akām ana jāsžim idnīm ul terresz-szu	Oddaj mi to biedne ciało, nic ci po nim.	Give me that poor body, there's nothing left of it.
SĘDZIOWIE / JUDGES	Quen, quenami, quenamique...	Jak, w jaki sposób, w jakim sensie?	How, in what way, in what manner?
ERESZKIGAL	mītūtu līszpū ana kāsžim ammīnim ammīnim ana kāsžim zumur ahatī mahšum	Milczeć, trupy! A tobie ono na co? Po ci martwe ciało mojej przegranej siostry?	Silence, corpses! What use is it to you? Why do you want the lifeless corpse of my defeated sister?
DUMUZI	szi lā ana mūtīm szi ana balāžim	Ona nie jest do śmierci, ona jest do życia.	She is not for death, she is for life.
SĘDZIOWIE / JUDGES	Amo, aquen, aquenman...	Nie, nie ma mowy, nigdy...	No, no way, never...
ERESZKIGAL	mītūtu līszpū ahuz-szu isztu mahar inā-ja līhalliq matīma aj amur-szi	Milczeć, trupy! Weź je sobie. Niech zniknie mi z oczu. Nie chcę jej już więcej widzieć.	Silence, corpses! Take it. Let it be gone from my sight. I never want to see her again.
SĘDZIOWIE / JUDGES	Amo melahuac, amo melahuac! Nin ayic panoa nican	Niebywałe, niebywałe! To się tu nigdy nie zdarza,	Outrageous, outrageous! This never happens here.

	In tlen yomomiqillah amo moyolitia occepa In miqilizatitlan zan motilana cecan Ayic hualmocuepa ¿Amo melahuac, amo melahuac! Nin quihtoznequi ticpatlazqueh in totlanahuatitlan. ¿Quenin tictlalizqueh ipan iamauh in miqiztli? Aquin ipan monequi huan aquin ipan oc cah? Zaniman ichichahualihcihc moihyotiah, ¿Canic huitz? In iyolo pehua nehmeni, hualmocuepa inemiliz ¿Canic huitz? ¿canin oyiya?	żeby umarłe mogło ożyć. Rzeka śmierci płynie tylko w jedną stronę, nigdy nie zawraca. Niebwywałę, niebwywałę! To złamanie najsroższego prawa. Jak to zapiszemy w rejestrach śmierci? Kto winien, a kto ma? Skąd nagle w płucach pojawiło się powietrze, skąd pierwsze uderzenie serca, skąd przyszło do niej to życie? Skąd? Gdzie było do tej pory?	The dead do not come back to life. The river of death flows in one direction only, it never turns about. Outrageous, outrageous! This is a breach of the strictest law. How shall we record this in the register of deaths? Who's in credit, who's in debt? Whence has the air suddenly appeared in her lungs, whence the first beat of her heart, whence has life come back to her? Whence? Where has it been until now?
ERESZKIGAL	mītūtu līszpū	Milczec, trupy!	Silence, corpses!
SĘDZIOWIE / JUDGES	¿Nin amo huelitiz! Axan nochtin quinequizeh moyolitizqueh Nochtin quihtozqueh ¿huan nehuatl tlica amo nonemac? Nin amo cualli tequitl Tozohuatintli amo yectlay-ecanaz ompa mictlan Quinixpantiz in cualantli huan miquetzitzin tlanenequiliztli Queman yocmo quipachi-huiz in mahmatoquiliztli huan in elehuilpaquiliztli ¿Nin amo huelitiz!	To być nie może! Každy teraz będzie chciał zamartwychwstać, každy powie, a dlaczego nie ja? To niesprawiedliwe. Nie utrzyma nasza pani porządku w podziemiach. Będzie miała strajki i społeczne rozruchy martwych. Na ile starczą jej masaże, drobne rozkosze. To być nie może!	This cannot be! Everyone will want to rise from the dead now, each one will say, and why not me? This is unjust. Our mistress will not maintain order in the underworld. She will have strikes and social unrest among the dead. That will be the price she pays for massages, petty luxuries. This cannot be!
ERESZKIGAL	maši bañil şubat-kī arām kâta ana pūhim errisz ana hişpati-sza u lâ îde-sza tappal uşammar-ka	Stop. Zatrzymaj się. Podoba mi się twoja suknia... Ciebie chcę w zamian. Ty zapłacisz za jej bezczelność i głupotę. Ciebie chcę.	Stop. Do not move. I like your dress... I want you in exchange. You shall pay for her insolence and stupidity. I want you.

AKT III VII. POWRÓT INANNY | INANNA'S RETURN

NINSHUBUR	How much is needed to recompense the death of a god? Mountains of shoes? Spectacles assembled in heaps? Tons of wedding rings? Gravestones arranged in the form of a road around the Earth? How much of this light and dark material is needed, how much? How much is needed to rescue a god from dying? How much life? How much pain? How many beings, how many? Is it a hundred, or a thousand? Six million? Does a single one even count? The iron gate opens	Ile trzeba, żeby odkupić śmierć boga? Góry butów? Okulary usypane w hałdy? Tony małżeńskich obrączek? Kamienie nagrobne ułożone w trakt wokół Ziemi? Ile trzeba materii tej jasnej i ciemnej, ile? Ilu trzeba ludzi, by wybawić boga od śmierci? Ile życia? Ile bólu? Ilu istnień, jak wielu? Stu, dwustu? Sześciu milionów? Czy pojedyncze w ogóle się liczy? Żelazna brama otwiera się i mrok dopomina się swoich praw. Będzie pładrować.
-----------	--	---

and darkness demands its rights.
It will have its plunder.

DEMONY / DEMONS	In hueyi altepetl Toaxca In caltitzin In tomincalmeh In temachtilcalmeh	Miasto... <i>Jest nasze.</i> Domy, banki, szkoły.	The city... Is ours. The houses the banks the schools.
NINSHUBUR	Welcome back, Inanna. Welcome back...	Witaj z powrotem, Inanno. Witaj...	
INANNA	Ninshubur, my dearest! Tell me how long the mourning for me lasted. Did they scatter ashes on our gardens? Tell me how much my fathers despaired, how all the theatres and cinemas were closed, how all the music was hushed.	Ninshubur, najdroższa! Powiedz, jak długo trwała po mnie żałoba. Czy sypali popiół na nasze ogrody? Opowiedz, jak rozpaczali ojcowie, jak zamknięto wszystkie teatry i kina, jak ściszo muzykę.	
NINSHUBUR	Inanna, there's going to be a banquet in the city, everyone is busy. They're out enjoying the gardens, they're making dinner. They don't understand the dramas of the gods. For them the heavens are the lining of a tent, and hell is a hole in the ground.	Inanno, ma być festyn w mieście, wszyscy są zajęci. Cieszą się z ogrodów, szykują kolację. Nie rozumieją boskich dramatów. Niebo to dla nich poszycie namiotu, piekło - to dziura w ziemi.	
DEMONY / DEMONS	Nin amo ce mihtotiliztli, nin ce hueyi cualantli In yectlanahuatil oquicotonqueh In yecnemiliztli oquitepahzoltihqueh Intla huelitizqueh quinactizqueh in miquiztli, in tlanahuatil yocmo tequitiz	To nie jest karnawał. To jest wojna. Reguły zostały złamane. Porządek zburzony. Jeżeli śmierć można odwrócić, nie działa już prawo.	This is not a carnival. This is war. The rules have been broken. The order has been disturbed. If death can be reversed, the law no longer works.
INANNA	So? What are you saying?	A więc? Co chcesz powiedzieć?	
NINSHUBUR	I am saying that no one took notice, Inanna. No one perceived the change, no one knew you had died. nothing stopped, nothing slowed, no fuses blew, no milk went sour.	Chcę powiedzieć, że nikt nie zauważył, Inanno. Nikt nie spostrzegł zmiany, nie wiedział, że umarłaś. Nic się nie zatrzymało, nie zwolniło, nie wysiadły korki, nie zwarzyło się mleko.	
INANNA	Nothing and no one. No one saw, no one heard, no one felt it. No one noticed. No one lamented...	Nic i nikt. Nikt nie widział, nikt nie słyszał, nikt nie czuł. Nie zauważył. Nie lamentował...	
NINSHUBUR	No, no one. No one was sorry.	Nie. Nikt nie żałował.	
DEMONY / DEMONS	Ihcon tictzinquetzazqueh in tlalticpac In tehuan in aquihqueh tichantih mictlan, amo tichocazqueh Amo techixpatzacuaz in	Postawimy świat na głowie. My, podziemni, nie lejemy łez. Nie oślepi nas gaz łzawiący ani woda z armatek. Nasze gardła piły wodę	We are turning the world on its head. We, people of the underworld, do not weep tears. Tear gas does not blind us,

	choquilizehecatl, nion in atl tlen quiteca in temictic tepoztli Tocamachuan oquiiqueh in atl tlen yahui catlan Atitlan Tonacayo amo quimachilia in tecocoliztli	z podziemnych rzek, nasze ciała są nieczułe na ból.	nor do water cannon. Our throats have drunk water from underworld rivers, our bodies are insensitive to pain.
INANNA	And he, my Dumuzi, Lord of the Gardens, did he tear his robes? Did he scatter his head with ashes? Did he cry his eyes out?	A on, mój Dumuzi, Pan Ogrodów, czy rwał szaty? Czy głowę posypał popiołem? Czy oczy wyplakiwał?	
NINSHUBUR	Dumuzi... went after you.	Dumuzi... poszedł za tobą.	
INANNA	No!	Nie!	
NINSHUBUR	He had to...	Musiał...	
INANNA	No!	Nie!	
NINSHUBUR	He was sent. He stayed there in your place, Inanna.	Został wysłany. Został tam za ciebie, Inanno.	
INANNA	No, no!	Nie, nie!	
NINSHUBUR	And I am to blame...	To moja wina...	
INANNA	No!	Nie!	
DEMONY / DEMONS	In hueyi altepetl Toaxca In caltitzin huan in tlape- chmeh tlen yahueh tlapacalmeh In tomincalmeh yoquintepa- hzoltihqueh In temachtlicalmeh canin in piltontzitzin momachtia in yectlahotli Nehhuatl, no, nech... Noaxca, nech, nehhuatl	Miasto... Jest nasze. Domy i windy, banki czynne do ostatniej kropli krwi, szkoły, gdzie dzieci uczą się najprostszej gramatyki: Ja, mnie, mną, u mnie... Mnie, moje, u mnie, ja!	The city... Is ours. The houses and the lifts, the banks open to the last drop of blood, the schools, where children learn the simplest rules of grammar: I, me, by me, with me... Mine, for me, of me, !!

VIII. OFIARA NINSHUBUR / NINSHUBUR'S SACRIFICE

INANNA	idnī-szszu szū ina eṭūtim sza eli-ki lā ṭābu isztu šiṭi-szu mimma ul irabbi-am mimma ina zērī-szu ul uṣṣi-am kam'atam peṣām sza szamasz lā inaṭṭalu epusz u idnī-szszu	Oddaj mi go, na nic on tam tobie w ciemnościach. Z jego nasion nic tam nie wyrośnie, żadna z jego cebulek nie puści pędów. Hoduj sobie swoje białe grzyby ślepe na słońce, ale oddaj mi go.	Give him back to me, he's no use to you there in the darkness. Nothing will grow of his seeds in there, none of his bulbs will put out shoots. Grow your white mushrooms, blind to the sunlight, but give him back to me.
ERESZKIGAL	ahat mimma szumszu-ki napharum ana kâszim ibaszszi-ki szamszum nannarum ana kâszim nîszū mûszū ṣarhûtum ana kâszim erîszum u nîpszum	Siostró, masz wszystko, wszystko do ciebie należy. Masz słońce, księżyc, masz ludzi, ciepłe noce, zapach i smak...	Sister, you have everything, everything belongs to you. You have the sun, the moon, you have people, warm nights, fragrance and flavour...
INANNA	kiṣir libbi-ja apaṭṭar awat libbi-ja apaṭṭar gîpîsz libbi-ja apaṭṭar balusz-szu mamman ul	Żałuję swego gniewu, żałuję złych myśli, żałuję swej pychy, nie można żyć bez niego.	I regret my anger, I regret my evil thoughts, I regret my pride, I cannot live without him.

	iballaṭ balusz-szu kiszszatum ešemta-szu ukallam hūd libbi szū szammam یرis diszpum dussupum šūhum szuārū u šiḥatum lū narāmum szū szittum mahriṭum bala-sza ul iballaṭ idnī-szszu	Bez niego świat obnaża swoj szkielet, on jest radością. On sadił rośliny, słodka wata, śmiech, tańce i żarty. On jest miłością. Cudowną iluzją, bez której nie można żyć. Oddaj mi go.	Without him the world lays its skeleton bare, he is happiness. He sowed the plants, he's candyfloss, laughter, dancing and joking. He is love. A wonderful illusion without which I cannot live. Give him back to me.
ERESZKIGAL	rā'imāni balṭūtim tabaszzi zumur-szunu qatnūtim qēmam u mēqām tabaszzi szikaram karānam u kamānātīm duszszupātīm tabaszzi umāmī lahmūtīm zubbam u diqdiqqam lubuszātīm zānā inšabāti sza uznī	...masz żywych kochanków, ich gładką skórę, masz pudry i szminki, masz piwo i wino, i słodkie ciastka, puszyste zwierzęta, biedronki i kolibry, wyszywane suknie, kolczyki...	...you have living lovers, their smooth skin, you have powders and lipsticks, you have beer and wine and sweet pastries, fluffy animals, ladybirds and humming birds, embroidered dresses, earrings...
INANNA	idnī-szszu adi mati dulli uszalliṣ libba-ki warki ūmi szina taparrasī-szu kīma mutim libba-ki ana harrāni sza alakta-sza lā tajārat tarradī-szu zumur-szu kīma kam'atim ina eṭūtim inammir idnīm, idnī-szszu	Oddaj mi go, jak długo będzie cię cieszył mój ból? Po dwóch dniach cię znudzi, zatopisz go w pleksi, jak innych swoich mężów, będzie świecił swoim ciałem w ciemnościach jak grzyb, oddaj, oddaj.	Give him back to me, how long shall my pain give you pleasure? After two days he'll bore you, you'll plunge him into plexiglass, like your other owlish husbands, his body will shine in the darkness like a mushroom, give him back.
ERESZKIGAL	šāltam u gimillam dumqam tabaszzi ahhūtam u libbī gummurāti kišram nasziāti ṭuppam u santakkam meszrū-ki rabā u anāku-ma szū ēdum sza eleqqu-ki	...masz kłótnie, po których następuje zgoda, masz przyjaźń i oddanie, masz przywiązanie, masz papier i litery. Wielkie jest twoje bogactwo. A ja? On jest tym jedynym, co mogę ci zabrać!	...you have quarrels after which comes harmony, you have friendship and devotion, you have affection, you have paper and letters. Great are your riches. But I? He is the one and only thing that I can take away from you!
INANNA	maršūt-ki lā ubbal anāku ina szassūr ummim kiszszatam nizūz adi szāri-ma adi dār kiszszat-ki temen naphar iszarūtīm attī kiszszatī enszum u hašbum ana lā dāriātīm szikarum u karānum emšisz iwū ṭuppam iheppi-ma santakkum ipaszszit mimma ušuras-su ul inatṭal	Nie ja jestem winna twojemu smutkowi. Podzieliłyśmy świat jeszcze w łonie matki. Twój świat jest wszędzie i zawsze, jesteś podstawą wszelkiego porządku. Mój jest ulotny i kruchy, nie potrwa długo. Piwo i wino skwaśnieją, papier zeteleje, a litery wyblakną. Nic nie zachowa swojego kształtu.	I am not to blame for your sorrow, we shared out the world when still in our mother's womb. Your world is everywhere and always, you are the basis for all order. My world is fleeting and fragile, it does not last long. Beer and wine go sour, paper decays, and letters fade. Nothing keeps its shape.
NINSHUBUR	Stop! Let him go now, take me instead, let him return to his gardens.	Stop! Weź mnie za niego. Jego wypuść, niech wraca do swoich ogrodów.	
INANNA	Ninshubur, my sweetheart...	Ninshubur, moje serce...	
NINSHUBUR	Take me. I shall love you just as I love Inanna, I shall plait your hair, I shall smear your skin with oils and paint your fingernails with black varnish,	Weź mnie. Będę cię kochać tak, jak Kocham Inannę, będę spletać twoje włosy, będę cię smarować olejkami i malować twoje paznokcie czarnym lakierem,	

	I shall cradle you.	<i>będę cię tulić.</i>
INANNA	No, don't, Ninshubur!	<i>Nie, nie rób tego, Ninshubur!</i>
NINSHUBUR	Take me into your realm instead of him. O great Lady of Sympathy. I shall go in his place. For we are in need of living gods, not dead ones. Even if they sow chaos.	<i>Weź mnie do siebie za niego. O wielka Pani Współczucia. Pójdę za niego. Bo potrzebni nam są żywi bogowie, nie martwi. Nawet jeśli sieją chaos.</i>
INANNA	No!	<i>Nie!</i>
ERESZKIGAL	Yes, I shall take you. Instead of him. Let him return. That life of yours is overrated... Empty calories, sham and pretence... Come and plait my hair.	<i>Tak, wezmę cię. Zamiast niego. Niech wraca. Całe to wasze życie jest przekłamowane... Puste kalorie, blichtr i udawanie... Chodź zapleść mi warkocze.</i>
NINSHUBUR	The innocent, who feel themselves to blame. The victims, who feel they must compensate the culprits. The losers who are punished. Such is the order of things.	<i>Niewinni, którzy poczuwają się do winy. Ofiary, które poczuwają się do zadośćuczynienia sprawcom. Przegrani, którzy zostają ukarani. Taki jest porządek rzeczy.</i>
	Look at me. Look, and listen, I am a person.	<i>Patrzcie na mnie, Patrzcie i słuchajcie, jestem osobą.</i>

IX. EPILOG / EPILOGUE

KAPŁAN / PRIEST	And so it can happen, and so it is the truth! Look and listen! Who would have thought it? Who would have guessed? To go there and to come back, to die and then be alive again... Unheard of! Unexpected! Unprecedented...	<i>A więc to możliwe, a więc to prawda! Patrzcie i słuchajcie! Kto by pomyślał? Któż by zgadł? Pójść tam i wrócić, umrzeć i być znowu żywym... Niesłychane! Niespodziewane! Niebywałe...</i>
LUDZIE / PEOPLE	Infinity is equal to zero. We'll have to calculate, count everything over again...	<i>Nieskończoność równa się zeru. Trzeba przekalkulować, policzyć wszystko na nowo...</i>
	But now, let's celebrate!	<i>Ale teraz – świętujmy!</i>
	So I see you, Inanna, growing from iron, from steel and from stony deserts, a great and joyful maiden with naked breasts, an olive-skinned mother, a laughing sister, and a wise daughter, a wife who's proud of the power of her hips.	<i>Tak cię widzę, Inanno, Rosnącą z żelaza, ze stali, z kamiennych pustyń, wielką radosną pannę o nagich piersiach, smagłokórą matkę, roześmianą siostrę, i mądrą córkę, żonę dumną z mocy swych bioder.</i>
	A little girl in a rose-pink room, an ageing woman who feeds the homeless cats.	<i>I małą dziewczynkę w różowym pokoju, i starą kobietę, która karmi stada kotów.</i>

I have seen your rage, and
the violence,
I have seen you singing, and
weeping,
and shout and whisper, and
thunder.
I have seen you seeking and
finding,
creating and destroying.

*Widziałam twój gniew,
twoją gwałtowność.
Widziałam jak śpiewasz,
jak płaczesz,
jak krzyczysz i szepczesz,
widziałam, jak burzysz.
Widziałam, jak szukasz
i odnajdujesz,
jak tworzysz i niszczysz.*

Your houses of bones
in northern forests,
your ovens for bread
and your wells,
your lonely footprints
on desert sands.
Your mountain summits,
your valleys, your rivers
and streams.

*Twoje domy z kości
w lasach północy,
twoje piece chlebowe
i studnie,
twoje samotne ślady
na piaskach pustyni.
Twoje szczyty gór,
twoje doliny, twoje
strumienie i rzeki.*

Your houses of mud and
your brooms,
your cloaks, crowns and
headscarves,
your belly dance, your
naked breasts,
and your blood.

*Twoje domy lepianki
i miotły,
burki, korony i chusty,
twój taniec brzucha,
odkryte piersi,
i twoją krew.*

Your dark face with a scar
across your cheek.
Your letters, your words,
and your sentences,

*Twoja ciemna twarz z blizną
przez środek policzka.
Twoje litery, słowa,
i twoje zdania,*

Your music and your
sounds.

Twoje nuty i dźwięki.

Krakowskie Biuro Festiwalowe

IZABELA HELBIN

DYREKTOR

ul. Wygrana 2, 30-311 Kraków
tel.: +48 12 354 25 00
fax: + 48 12 354 25 01
e-mail: poczta@biurofestiwalowe.pl

Organizatorzy:

Dofinansowanie:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Dofinansowano ze
środków Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury.

Wykonanie pod patronatem
Polskiego Wydawnictwa
Muzycznego w ramach
przedsięwzięcia TUTTI.pl
promującego wykonawstwo
muzyki polskiej.

#sacrumprofanum
#nastawsienakulture
sacrumprofanum.com